05/04/2023

5 Απριλίου 1944: Το Ολοκαύτωμα της Κλεισούρας από τους Ναζί

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Σαν σήμερα, πριν από 79 χρόνια, 280 οικογένειες ξεκληρίστηκαν στο ηρωικό χωριό Κλεισούρα του νομού Καστοριάς. Ήταν απογευματινές ώρες της 5ης Απριλίου 1944, όταν ισχυρές δυνάμεις των Γερμανών, συνοδεία Βούλγαρων συνεργατών τους, εισέρχονταν στο μαρτυρικό χωριό και εκτελούσαν αδιακρίτως παιδιά, γυναίκες και γέροντες.

Αφού ολοκλήρωσαν το αποτρόπαιο έργο τους στους δρόμους και στην κεντρική πλατεία του χωριού, κατευθύνθηκαν προς τα σπίτια, σκότωσαν όσους είχαν γλιτώσει και τα πυρπόλησαν.
Η θηριωδία αυτή έχει μείνει στην ιστορία ως η **“Σφαγή της Κλεισούρας”** ή **“Ολοκαύτωμα της Κλεισούρας”** και συγκαταλέγεται στις μεγάλες θυσίες του

ελληνικού λαού κατά την περίοδο της Κατοχής, μαζί με εκείνες των Καλαβρύτων, του Διστόμου κ.α.

Η σφαγή των αμάχων έγινε με διαταγή του συνταγματάρχη των SS, **Καρλ Σύμερς**, ως αντίποινα για την εκτέλεση δύο Γερμανών στρατιωτών από τον ΕΛΑΣ. το πρωί της ίδιας ημέρας.

Οι αντάρτες του ΕΛΑΣ, με αρχηγό τους τον **Αλέξη Ρόσιο** (Καπετάν Υψηλάντη) από τη Σιάτιστα, είχαν επιτεθεί σε γερμανική στρατιωτική φάλαγγα στη θέση Νταούλι, κοντά στην Κλεισούρα, είχαν σκοτώσει τρεις στρατιώτες και είχαν καταστρέψει δύο μοτοσικλέτες και ένα αυτοκίνητο των Γερμανών. Μετά τη λήξη της συμπλοκής, οι άνδρες κάτοικοι της Κλεισούρας απομακρύνθηκαν από το χωριό για να αποφύγουν τυχόν αντίποινα. Δεν μπορούσαν να φανταστούν ότι οι κατοχικές δυνάμεις θα αποφάσιζαν να επιδοθούν σε πράξεις αντεκδίκησης εναντίον αμάχων, δηλαδή γερόντων και γυναικόπαιδων.

Ωστόσο, ο **Καρλ Σύμερς,** διοικητής του **7ου Συντάγματος της 4ης Τεθωρακισμένης Μεραρχίας των SS,** δε δίστασε να διατάξει την εκτέλεση όλων των κατοίκων της Κλεισούρας, ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας…

Μάλιστα, χρησιμοποίησε κι ένα τέχνασμα προκειμένου να παγιδεύσει τον τοπικό πληθυσμό: απέστειλε μεμονωμένους στρατιώτες, που είχαν ως αποστολή τους να καθησυχάσουν τους κατοίκους, προκειμένου να μην τραπούν σε φυγή. Κατά πόδας, όμως, ακολουθούσαν πάνοπλοι στρατιώτες, Γερμανοί και Βούλγαροι κομιτατζήδες, οι οποίοι, μόλις έλαβαν το σύνθημα, άρχισαν να επιδίδονται σε αποτρόπαιες πράξεις.

Συγκλονιστική είναι η περιγραφή της θηριωδίας, στην ομιλία που εκφωνήθηκε από τον **Νικ. Δημ. Σιώκη** στην Κλεισούρα, στις 4 Απριλίου 2004, στο μνημόσυνο που τελέστηκε για την 60η **Επέτειο του Ολοκαυτώματος της Κλεισούρας:** “Τα Ες-Ες και οι γερμανοφορεμένοι Βούλγαροι κομιτατζήδες υπό την αρχηγία των Γερμανών διοικητών της Καστοριάς Ράισελ και Χίλντεμπραντ και την καθοδήγηση του βουλγαρίζοντα αρχικομιτατζή Κάλτσεφ, αφού πήραν το σύνθημα με φωτοβολίδα από το **Νταούλι** στις 3 μ.μ., άρχισαν να φονεύουν τους κατοίκους με αυτόματα, αμφίστομους πελέκεις και ξιφολόγχες και να πυρπολούν τα αρχοντικά με ειδική εμπρηστική σκόνη. Σπέρνουν το θάνατο χωρίς διάκριση. Ξεκοιλιάζανε έγκυες, λογχίζανε βρέφη αβάπτιστα και νήπια, κοπέλες σαν τα κρύα τα νερά έπεφταν νεκρές στο νωπό χορτάρι των αυλόγυρων από το καυτό μολύβι των πολυβόλων˙ μαζί με τις αρχόντισσες νοικοκυρές, έπεφταν νεκροί και οι σεβάσμιοι γέροντες κι οι γερόντισσες μέσα στα περίφημα αρχοντικά τους.

Κανείς δεν μπόρεσε να σταματήσει τους αιμοδιψείς επιδρομείς από το φρικιαστικό έργο της ομαδικής σφαγής και πυρπολήσεως, ούτε και ο παπα-Γιώργης Μήτρας που με το σταυρό στο χέρι εκτελείται ως νεομάρτυρας και κατακρεουργείται. Μέσα στο δίωρο διάστημα που όριζε η διαταγή μετατρέπουν τα πάντα σε κόλαση σπέρνοντας το αίμα, τη φρίκη και το θάνατο και αφήνοντας πίσω τους διακόσια ογδόντα (280) αθώα θύματα, που κλείνουν τον ευρύ κατάλογο των νεκρών της **Επιχείρησης Maigewitter** (Μαγιάτικη καταιγίδα) τον Απρίλη του 1944.

Στο μεταίχμιο της δίωρης προθεσμίας είχαν στήσει στον τοίχο επτά (7) γυναίκες και τη στιγμή που το αυτόματο ετοιμαζόταν να κροταλίσει εκείνη ακριβώς τη στιγμή, γύρω στις 5 μ.μ., είχε ανάψει πάνω από την άμοιρη **Κλεισούρα** η φωτοβολίδα που σήμανε τη λήξη της ανείπωτης ανθρωποθυσίας και στάθηκε η σωτηρία των επτά γυναικών, που από τη μνήμη και την ψυχή τους δεν θα σβήσει ποτέ η εικόνα του Γερμανού των **Ες-Ες** με το κόκκινο απ’ το αίμα αδιάβροχο, αλλά και της νεκρής μάνας με το παιδί της στην αγκαλιά”.

Το ελληνικό κράτος, αναγνωρίζοντας την προσφορά και τιμώντας τη μνήμη των σφαγιασθέντων, απένειμε στην **ηρωική Κλεισούρα τον Πολεμικό Σταυρό Α΄ Τάξεως**, ενώ όρισε τον οικισμό ως ιστορική έδρα δήμου κατά τη διοικητική μεταρρύθμιση του σχεδίου “Καποδίστριας”, το 1994.

Όσο για τον σφαγέα συνταγματάρχη **Καρλ Σύμερς**, ο οποίος είχε διατάξει τη δολοφονία αμάχων, αυτός κλήθηκε σε απολογία από τη γερμανική διοίκηση, καθώς οι φρικαλεότητες που διαπράχθηκαν στην Κλεισούρα παρέβαιναν τις πάγιες διαταγές περί αντιποίνων. Χαρακτηριστικά, ο πολιτικός εντεταλμένος του Γ’ Ράιχ στα Βαλκάνια, Χέρμαν Νοϊμπάχερ, στην έκθεσή του για τη σφαγή της Κλεισούρας έκανε λόγο για “λουτρό αίματος” και σημείωνε μεταξύ άλλων: *“Το υπέροχο αποτέλεσμα αυτού του ανδραγαθήματος είναι ότι, αν και τα βρέφη είναι νεκρά, εντούτοις οι αντάρτες ζουν και μπορούν να συνεχίσουν με την δύναμη των όπλων τους να χρησιμοποιούν για καταλύματά τους εντελώς άοπλα χωριά”.*

Τα θύματα ήταν κυρίως **άμαχος πληθυσμός και γυναικόπαιδα**, καθώς οι περισσότεροι από τους άνδρες είχαν διαφύγει σε ορεινές περιοχές. Οι Γερμανοί προχώρησαν στο ολοκαύτωμα για αντίποινα σε επίθεση ανταρτών του του **ΕΑΜ-ΕΛΑΣ**, με αρχηγό τον Σιατιστινό **Αλέξη Ρόσιο** (Καπετάν Υψηλάντη), που είχαν επιτεθεί σε γερμανική στρατιωτική φάλαγγα σκοτώνοντας τρεις προπομπούς στρατιώτες μοτοσικλετιστές.

Ο υπεύθυνος της σφαγής **Karl Schümers**, ο οποίος ήταν υπεύθυνος και για τις σφαγές στο **Δίστομο**, αλλά και στην **Ερμακιά** και στους **Πύργους** Εορδαίας, **δεν τιμωρήθηκε ποτέ**. Κλήθηκε σε απολογία από τη Γερμανική διοίκηση για το

γεγονός ότι διέταξε τη σφαγή γυναικόπαιδων και κατέθεσε πως οι στρατιώτες του αναγκάστηκαν να τους σκοτώσουν όλους, επειδή δυνάμεις ανταρτών κρύβονταν και πυροβολούσαν μέσα από το χωριό, οπότε και **αθωώθηκε, παρά τις αντιφατικές καταθέσεις** των υφισταμένων του. Μετά τον πόλεμο αποδείχτηκε ότι η μαρτυρία του ήταν ψευδής.